

הרפואות/הלחשים שבתלמוד

ר' קצירא גאון (אוצר הגאונים ג'ט"ן ס' ע"ב):

רבנן לאו אסותא אינון, ומילין בעלמא דחזונין בזמניהון, וכחד חד קצירא אמרונין, ולא דברי מצוה אינון. הילכך לא תסמכון על אלין אסותא, וליכא דעביד מנהון מידעם אלא בתר דמבדיק וידע בודאי מחמת רופאים בקיאים דההיא מילתא לא מעיקא ליה וליכא דלית נפשיה לידי סכנה.

ר' אבהו בן הרימא"ס (מאמר ע' אר"א ד' ע"א ג' ע"א):

לא נתחייב מפני גודל מעלת חכמי התלמוד ותכונתם לשלימות תכונתם בפירוש התורה ובדקדוקיה ויושר אמריה בביאור כלליה ופרטיה, שנטען להם ונעמיד דעתם בכל אמריהם ברפואות ובחכמת הטבע והתכונה, ולהאמין אותן כאשר נאמין אותן בפירוש התורה שתכלית חכמתה בידם ולהם נמסרה להורותם לבני אדם.

מהר"ל (ויקרא) [פ' חסד] ס' מ"ג ע"ב):

אמר לנו מהר"ל סג"ל: כל הרפואות והלחשים שבכל התלמוד, אסור לנסות אותם, משום דאין אדם יכול לעמוד על עיקרם, וכי לא יעלו בידם ילעגו וילגלו על דברי חכמים. מלבד הא דאיתא במס' שבת ס"פ במה אשה מי שנתחב לו עצם בגרונו מביא מאותו המין, ר"ל מאותו מין עצם, ויניח לו על קדקדו, ויאמר הכי: חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד, והלחש הזה בדוק ומנוסה הוא, לכן אותו לבד התירו ולא שום אחד יותר.

מהר"ל (י"ס ע' ש"א, ג' ע"א ס' ע"ב):

יש חרם הקדמונים שאין לסמוך על רפואות התלמוד, כדי שלא להוציא לעז על חכמים הקדמונים, ולא ידעו שיש שינוי במקומות, וכ"ש בזמנים, שהדורות פוחתים והולכים, ואם הראשונים כענקים, אנו כיתושין.

מהר"ל א' (ג'ט"ן ס' ע"ב):

יש לשאול בכל הני רפואות הנזכרים... אמאי כתבוהו רבינא ורב אשי בתלמוד, הא אמרינן בפ"ק דברכות והטוב בעיניך עשיתי שגגז חזקיהו ספר הרפואות כדי שיבקשו רחמים ושבוהו חכמים על זאת.

ויש ליישב דודאי ניתן רשות לרפאות ולידע רפואות כל חלאים, אלא שאין ראוי לגלות כולם לכל אדם משום אינשי דלא מעלי שלא יבטחו בה' אלא ברפואתם, והשתא מהאי טעמא שהותר להם לכתוב התלמוד גופיה דהא דברים שבעל פה אסור לכותבן אבל משום שנתרבה השכחה בדורות האחרונים הותר להם לכתוב משום עת לעשות לה' וגו', מהאי טעמא הותרו להם לכתוב הרפואות ולגלותן לרבים כיון שא"א לזכרם בע"פ ופן ישתכחו מכל אדם.

ומתוך זה תראה שאין התלמוד חסר מכל החכמות, כי לכל חולי תמצא בו רפואה שלימה ואמתית למבינים לשונם, ואל יאמר המלעיג על חכמי התלמוד שהיו חסרים מחכמת הרפואה.

הרב יאיר ג'א"ס בכרך (ג'ט"ן ס' ע"ב):

אי אפשר להשתמש ברפואות שזכרו רז"ל, הן מצד העדר ידיעת פירוש המלות הם שמות העשבים דזכרו רז"ל, הן מצד העדר ידיעת כמותן ותשמישן, הן מצד דנשתנו הדורות והטבעיים כמו שכתבו התוס' והפוסקים בכמה דוכתא לדינא.